

Aan : De gemeenteraad van Tilburg
c.c. : Raadswerkgroep Omgevingswet
Projectleiders invoering Omgevingswet
Portefeuillehouder invoering Omgevingswet
Datum : 5 april 2018
Betreft : Rekenkameronderzoek invoering Omgevingswet

Geachte leden van de raad,

De invoeringsdatum van de Omgevingswet is gepland voor 2021. Dat betekent dat de nieuwe Omgevingswet in de komende raadsperiode van kracht wordt. Net na de gemeenteraadsverkiezingen is het een goed momentum om juist nu de nieuwe gemeenteraden te activeren en bewust te maken van de impact van de Omgevingswet.

Hierbij bieden wij u het rapport *'Goede raad voor de Omgevingswet; een vergelijkend onderzoek van vijf Brabantse Rekenkamer(commissie)s naar de implementatie van de Omgevingswet'* aan. Het onderzoek hebben de Rekenkamer(commissie)s van Eindhoven, Tilburg, Breda, 's-Hertogenbosch en Oss gezamenlijk laten uitvoeren door onderzoeksbureau OverMorgen. Het doel van het onderzoek is het geven van inzicht in de stand van zaken ten aanzien van de implementatie van de Omgevingswet en het formuleren van leerpunten, in het bijzonder voor de rol van de gemeenteraad.

Overstijgende conclusie

De vergelijking tussen de vijf onderzochte gemeenten laat zien dat de voorbereidingen voor de Omgevingswet zowel binnen de ambtelijke organisatie, het college als bij de gemeenteraden op gang is gekomen. Het onderzoek toont onder meer aan dat er een grote diversiteit is bij de onderzochte gemeenten in de aanpak van het (implementatie)proces (*'meerdere wegen leiden naar Rome'*). Er is geen 'beste manier'. Meer eenduidig is de constatering dat het in alle onderzochte gemeenten nog een zoekproces is in het vormgeven van het adequate samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie wie wanneer vanuit zijn rol aan zet is.

De gemeenteraden van de vijf gemeenten voelen zich volgend bij de implementatie van de Omgevingswet. De strategie voor de implementatie is vooral ambtelijk uitgewerkt. Uit het onderzoek komt ook naar voren dat in veel gemeenteraden een groot deel van de tijd besteed wordt aan het bespreken van incidenten en procedures. Dit maakt het volgens de onderzoekers moeilijk om als raad de rol te pakken bij het implementeren van een stelselherziening als de Omgevingswet.

Tilburgse bevindingen

De vergelijking van de vijf gemeenten is terug te vinden in hoofdstuk vier van het rapport. In dit hoofdstuk is onder andere te lezen dat in Tilburg in mei 2017 een raadswerkgroep Omgevingswet is geïnstalleerd. Deze raadswerkgroep heeft in maart 2018 een advies voorgelegd aan de gemeenteraad. Met het vaststellen van het advies van de raadswerkgroep heeft de raad expliciet gekozen om bij de implementatie van de Omgevingswet uit te gaan van het perspectief van de *'vernieuwende overheid: een overheid die ruimte schept, meedenkt en meedoet en beschermt wat kwetsbaar is'*. Daarnaast heeft de raad besloten om te gaan werken met het instrument 'bestuurlijke afwegingsruimte' en heeft hij de Omgevingsvisie 2040 voor nu 'Omgevingswetproof' verklaard. Met het nemen van dit besluit heeft de gemeenteraad van Tilburg volgens de Rekenkamer Tilburg een goede stap gezet. Er is een bewuste keuze gemaakt ten aanzien van de sturingsfilosofie. Dit geeft richting aan het verdere implementatieproces.

Overstijgende bevindingen vijf gemeenten

In hoofdstuk vijf van het rapport vindt u de overstijgende bevindingen van het vergelijkend onderzoek:

- In alle vijf de gemeenten is een raads werkgroep Omgevingswet actief. De betrokkenheid van de gehele raad is in alle vijf de gemeenten echter een punt van aandacht.
- De gemeenteraden lijken zich bewust van het belang om (expliciet) na te denken over de sturingsfilosofie. Echter, het blijkt in de praktijk lastig te zijn voor de raad om goed zicht te krijgen op de impact van de verschillende keuzemogelijkheden ten aanzien van de sturingsfilosofie.
- Ervaringen in betrokken gemeenten laten zien dat het in deze transitiefase van belang is om ruimte te bieden voor leren en experimenteren.
- De nieuwe Omgevingswet vraagt om meer integraliteit in de werkprocessen. Er is binnen gemeenten nog werk te verzetten om oude patronen en een te eenzijdige focus vanuit het ruimtelijke domein te doorbreken.
- In de gemeente Tilburg is een integrale omgevingsvisie opgesteld die voor 80% Omgevingswetproof is verklaard. Andere gemeenten kunnen hiervan leren.
- Er zijn in verschillende gemeenten, waaronder Tilburg, ervaringen opgedaan met het bestemmingsplan met verbrede reikwijdte. De lokale bestuurlijke afwegingsruimte wordt door de Omgevingswet verruimd.
- De digitaliseringsopgave in de Omgevingswet is nog onduidelijk. De gemeenten wachten de landelijke ontwikkelingen af.

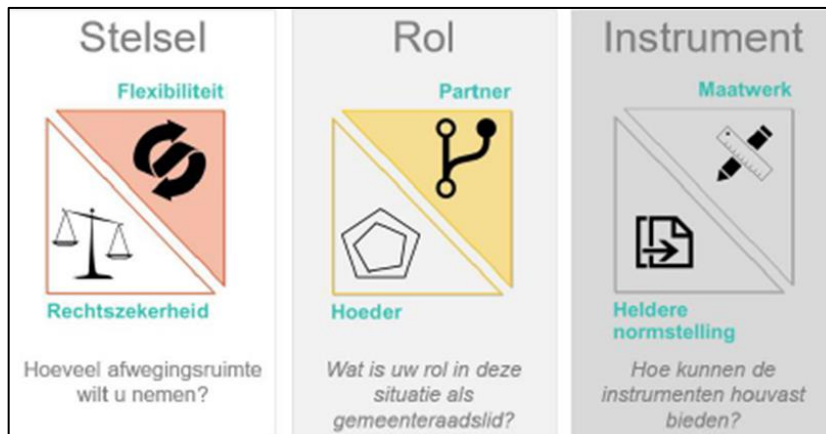
Hoe nu verder ... handreikingen voor de gemeente

Op basis van het onderzoek zijn door de Rekenkamer(commis)sie)s vier handreikingen geformuleerd ten aanzien van de rol van de gemeenteraad:

Handreikingen voor de nieuwe gemeenteraad:

- I. Voer als gemeenteraad actief regie op de inhoudelijke agenda.
- II. Zorg dat de gemeenteraad (als geheel) geïnformeerd is.
- III. Ben en blijf als raad reflectief over je eigen rol opvatting en handelen.
- IV. Ben als gemeenteraad helder over je ambitieniveau.

Deze handreikingen worden meer uitgebreid toegelicht in het afsluitende hoofdstuk zes van het bijgevoegde rapport. Belangrijk is dat de gemeenteraad helder blijft over zijn ambitieniveau. De Rekenkamer Tilburg beseft dat dit niet eenvoudig is. De raad zal te maken krijgen met het wegen van diverse dilemma's. Het is van belang dat de gemeenteraad zich bewust is en blijft van deze dilemma's. Dat kan door op enkele momenten in de tijd stil te staan bij de ervaringen tot dan toe en vanuit deze ervaringen opnieuw naar deze dilemma's te kijken.

Figuur 1: Dilemma's voor de gemeenteraad onder de Omgevingswet

Tot slot

De Rekenkamer Tilburg zal dit voorjaar een informatiebijeenkomst organiseren waarbij dit rapport nader zal worden toegelicht. U zult hiervoor binnenkort een uitnodiging ontvangen.

Mocht u nog vragen en/of opmerkingen hebben dan kunt u terecht bij de secretaris van de Rekenkamer Tilburg, Danielle van Dongen. Ze is bereikbaar via danielle.van.dongen@tilburg.nl of 013-5429255.

Ik hoop u tijdens de informatiebijeenkomst over dit (vergelijkend) onderzoek te mogen begroeten.

Met vriendelijke groet,

Walter Gouw
Voorzitter Rekenkamer Tilburg

Bijlage 1 : Onderzoeksrapport Goede raad voor de Omgevingswet.